

לנג בת ה-20, ולייטון-ליים בן ה-26. שניהם, אחייניה של לייפו. מספרת צ'ונג לנג, הדוברת אנגלית רהוטה: "דודתי נמצאת בישראל כבר הרבה שנים. רציתי להכיר ארץ אחרת, וידעתי שבישראל יש עבודה בטוחה. בהונג-קונג קשה מאד להשיג עבודה, וגם המשכורת שמשלמים שם אינה גבוהה כמו המשכורת המשולמת לי פה. אז החלטתי לבוא."

צ'ונג לנג עובדת כמלצרית שמונה שעות ביום. לדבריה, אין לה חברים ישראלים פרט לבעלי המיסעדה. היא טוענת שהסיבה לכך נעוצה בעובדה שאינה דוברת עברית. לייטון-ליים משמש כעוזרה של לייפו, שהיא הטבחית הראשית. הוא טוען שסיים בית-ספר לבישול בהונג-קונג, ויש לו אפילו תעודה. גם לייטון הגיע לישראל באמצעות לייפו, שהטביחה לו עבודה.

בנה-החורג של לייפו, טאנג-צ'אנג-לנג, בחור מקסים בן 26, הוא שותף במיסעדה סינית ברחוב פרישמן בתל-אביב. טאנג-צ'אנג, הדובר עברית, גדל בארץ, ולאחר-מכן חזר ביחד עם אביו — שעזב את לייפו — להונג-קונג, שם נשא לאשה את ויני לים בת ה-21.

סינים עם

אינטריגות

✦ **חד עם ויני-ליים ועם ילדם הקטן** חזר לישראל וכאן, בבית-הילדות הקרייה נולד ילדם השני. לדברי טאנג, ילד זה הוא הילד הסיני ה"צבר" הראשון. כיום נמצאים שני הילדים עם אמם, בהונג-קונג, והוא מסביר: "קשה לגדל את הילדים. צריך לחכות שהעסק יתבסס, שהילדים יגדלו, ואז נביא אותם הנה."

פ עם היו שני סינים — זכר ונקבה — וראו כמה יש עכשיו. בדיחה סינית? לא-דווקא. ישראלית עובדה. לפני כחמש-עשרה שנים הגיעו לשערי נמל-התעופה לוד שני סינים, היו אלה לייפוקום, ובעלה צ'אנג-קאי-סינג. השניים הובאו אז ארצה מהונג-קונג על-ידי בעלי המיסעדה הסינית הראשונה בישראל, מנדרין, שנפתחה בירושלים. לייפו ובעלה עבדו במיטבח המיסעדה, ובישלו מעדני סין עבור אנשי הסגל הדיפלומטי. אנשי או"ם, תושבים זרים ומעט ישראלים. מאנשי העולם הגדול שהעזו לטעום מן האוכל המיוחד במינו ושיכלו לשלם עבורו.

עם הזמן הצטרפו אל לייפו וסינג שלושת ילדיהם, וילדו של סינג מאשתו השנייה. הילדים למדו במיסיון ואחד מהם, טאנג-צ'אנג-סינג, היה אהוב במיוחד על ילדי רחוב שלומציון המלכה. הוא איור מגוריו, הוא היה מבקר בבתי חבריו הישראליים, ומדי-פעם הגניב אותם אל מיטבח המיסעדה הסינית שבה עבדו הוריו, מלמד אותם לאכול במקלות (CHOP-STICKS) ומאכיל אותם צלעות חמוצות-מתוקות (SPARE-RIBS).

הילדים נשארים

בהונג-קונג

✦ **ישפחת סינג היתה המישפחה** הסינית הראשונה שהגיעה לישראל במלגת ההגירה הסינית הגדולה. היום נמצאים בישראל כ-200 סינים. הם עובדים במיסעדות הסיניות שצצו בשנים האחרונות כפיטריות אחר הגשם (רק בחודש האחרון נפתחו בתל-אביב שתי מיסעדות סיניות חדשות, אחת מהן כשרה למהדרין) בין שמונה ל-12 שעות ביום, משכורתם

例色以人唐人

(הפלישה הסינית לישראל)

טאנג הביא ארצה, על חשבוננו ועל חשבון שותפו, את העובדים במיסעדתו: צ'או צ'ון, מייקל צ'אנג, סנג'הו פנג ואניטה-ליים לייק בת ה-23. הוא מספק להם נוסף על המשכורת, גם דירור ודואג דים הביתה, להונג-קונג. יאס-ימנג טוואן מסינגפור הוא, ללא-ספק, הסיני הנחמד ביותר בארץ. יאס מנהל את המיסעדה צ'ינה טאו, שנפתחה לאחרונה בתל-אביב, והבוס שלו מעיד כי מרבית הלקוחות חוזרים אל המיסעדה בזכותו של יאס השמנמן, המחייך כימעט תמיד. יאס דובר עברית מצויינת, נמצא בארץ ארבע שנים והגיע לכאן באמצעות

עימה רק בנה בן ה-15, פול צ'אנג הלומד בבית-הספר של המיסיון ביפו. פול צ'אנג הוא נער מופנם, יש לו חברים מעטים, ולדבריו: "קשה לי ליצור קשר עם ילדים ישראלים, בגלל שאני לא יודע עברית. יש לי כמה חברים ברחוב מנדלי, שם אני גר, ואני משחק איתם כדורגל, אבל אני לא הולך לבית שלהם והם לא באים לבית שלי." יחד עם לייפו ופול צ'אנג, מתגוררים שני סינים נוספים. אלה הם ונג-צ'ונג,

מאנגלית, סינית ועברית, ואין צורך להתאמץ במיוחד כדי להבין אותה. לייפו פתחה, לאחרונה, בשותפות עם ישראלים, מיסעדה סינית בתל-אביב. קודם לכן עבדה שנים רבות בירושלים, למדה להכיר את העיר ולאהוב אותה. יצרה יחסי-שכנות מצויינים עם הישראלים, ובעיקר הישראליות שנהגו לבוא ולטעום מאכלים סיניים בביתה. לייפו גידלה בישראל שלושה ילדים, שניים מהם נסעו ללונדון, ובארץ נשאר

נעה בין 1000 ל-2000 לירות לחודש, כשמעבדם דואג להם לכלכלה ולדירור. רובם חיים בקבוצות, וכימעט כולם נמצאים בארץ עם משפחותיהם. אך כל הזוגות הנשואים מביניהם, ללא יוצא מן הכלל, אלה שהם הורים לילדים, השאירו את ילדיהם אצל הסבתא בטייוואן, להונג-קונג, או סינגפור. לייפוקום היא, ללא-ספק, בכירת ה"קהיליה הסינית בישראל. היא נמצאת בארץ מזה 15 שנים. מאז הגיעה לישראל עם בעלה, לא עזבה את גבולות המדינה. לייפו אינה דוברת עברית, אך עם השנים יצרה לעצמה שפה מיוחדת המורכבת

אוכלים בעזרת מקלות ונג קוק לאנג ואשתו לנג, הנמצאים בארץ בפעם השנייה. לנג הנראית בת 16 היא אם לשני ילדים, בניגוד למאכלים הפיקנטיים שהם מכינים, אוכלים הסינים עצמם מזון כמעט חסר טעם.

כמו בבית

נמצאים בארץ כמו רבים מעמיתיהם, הטבח צ'ין אי מונג ואשתו סוהה מונג, הילדים שלה לא ראו אותה כשנה וחצי (נשארו עם הסבתא בטייוואן). רבים מהסינים השהים כאן משאירים את ילדיהם אצל הסבתא.

בלי הילדים